

Bosbeheer

Tekst
Uko Vegter

In de afgelopen periode is er in de media veel gesproken over het bosbeheer van natuurorganisaties. Ook Het Drentse Landschap kreeg de nodige vragen over dit onderwerp. Bossen spelen een belangrijke rol in ons Drentse landschap en zijn leefgebieden voor een veelheid aan planten- en diersoorten. Vandaar dat onze stichting al vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw werkt met een eigen visie op bosbeheer.

 [Bosmuis](#)

Bossen zijn een snoepwinkel voor planten en dieren. Ze nemen CO₂ op uit de atmosfeer en zetten dat vervolgens om, ze slaan het niet op. Bossen zijn ook geliefde plekken om te wandelen of anderszins te ontspannen. Het wekt geen verbazing dat grootschalige omvorming van bos tot heide of stuifzanden op veel plekken in Nederland op weerstand stuit, ook in Drenthe. Het kappen van bos in het kader van normaal bosbeheer waarbij soms open vlakten ontstaan, is veel mensen een doorn in het oog.

Zorgvuldig

Het Drentse Landschap beheert al 85 jaar diverse bosgebieden in Drenthe. Voorbeelden zijn bossen bij het Grootte Zand, langs het Hijkerveld, het Drouwenerzand en bij Hollandscheveld. Maar het gaat ook om nattere bostypen zoals De Kleibosch bij Roderwolde en broekbossen aan de rand van het Zuidlaardermeer. Dat beheer is vastgelegd in beheerplannen en is er

op gericht de natuur- en landschapskwaliteit van de bossen te vergroten. Soms is het voldoende om in sommige bossen helemaal niets te doen, wat op diverse plekken in Drenthe het geval is. Daar worden alleen omgevallen bomen weggehaald vanuit veiligheidsoogpunt. Wat wel veel gebeurt is kleinschalig en gefaseerd dunnen, gericht op vergroting van de variatie. Dunnen geeft ruimte, licht en variatie in het bos zodat er een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag ontstaat en een soortenrijker planten- en dierenleven.

Uitvoering van beleid

We moeten ons wel realiseren dat veel van onze bossen – veelal naaldbossen – in het begin van de vorige eeuw zijn aangeplant voor de houtproductie. Vaak met boomsoorten die hier van origine niet thuishoren. Gelet op het doel waarvoor ze zijn aangeplant, zijn ze inmiddels 'kaprijp'. Op sommige plekken is er sprake van

langzame omvorming van naald- naar loofbos, overigens zonder alle naaldbomen te verwijderen. Zo worden fijnsparopstanden vaak gespaard omdat deze voor bijvoorbeeld paddenstoelen erg waardevol kunnen zijn. In sommige situaties kan ook begrazing een vorm van bosbeheer zijn. Bossen kunnen onderdeel zijn van een grotere begrazingseenheid in terreinen zoals in het Uffelter Binnenveld. Het gaat hierbij dus om het *beheer* van bossen, niet over (grootschalige) *omvorming* van bossen naar andere vormen van natuur zoals heide of stuifzand. Omvorming van bossen gebeurt vooral in gebieden waar grote opgaves liggen om bijvoorbeeld de waterhuishouding te herstellen, om kleine heidevelden of vennen met elkaar te verbinden of om overgangszones van open terrein naar opgaand bos te realiseren. Deze ingrepen gebeuren sinds een jaar of 25 om de natuur te herstellen en de biodiversiteit te vergroten.

Verder worden er op kleine schaal soms bomen verwijderd, bijvoorbeeld om een door achterstallig onderhoud met boomopslag dichtgelopen stuk heide te herstellen.

Deze ontwikkelingen zijn terug te voeren tot doelen zoals die worden gevraagd voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland, natuurherstel in Natura 2000-gebieden en projecten ten behoeve van bedreigde soorten. In terreinen van de stichting spelen deze ontwikkelingen momenteel slechts op beperkte schaal.

Groei van bos

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat CO₂ een belangrijke rol speelt in de opwarming van de aarde. Daarom is er ook meer aandacht voor bossen in hun rol van CO₂-afvangers, ook bij Het Drentse Landschap. In het verleden is een enkele keer bosaanplant gekapt. Een voorbeeld is het Hijkerveld

in de jaren tachtig. Hier werden (toen het woord klimaatverandering nog niet bestond) enkele percelen gekapt om het voormalige heideveld als aaneengesloten heidelandschap te kunnen herstellen. Kijken we naar de bosontwikkeling bij de stichting in de afgelopen 10 jaar dan is de omvang van het bosareaal met ca. 30 ha toegenomen. Onder andere bij het Grootte Zand, Schoonhoven (Hollandsche Veld) en het Steenberger Oosterveld is bos aangeplant. Per saldo is de oppervlakte bos in Drenthe behoorlijk vergroot, onder andere door de aanleg van nieuwe landgoederen en de ontwikkeling van nieuwe bossen in beekdalen.

 [Boomklever](#)

In uitzonderlijke gevallen kan bos sterker worden gedund of gekapt. Dit gebeurde bijvoorbeeld aan de noordzijde van het Drouwenerzand in 2015-2017. Doel was de Gasselter heide te verbinden met het eigenlijke Drouwenerzand. Maar ook om het Drouwenerzand te verbinden met aangrenzende bloemrijke graslanden. In beide gevallen was het doel van de ingreep om de achteruitgang van vlinders en insecten op het Drouwenerzand om te buigen. Een keuze voor biodiversiteit in dit geval. In het bosbeheer bij de stichting zoeken we dus steeds de balans tussen de diverse functies die bossen hebben: biodiversiteit, CO₂-opslag, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten en recreatief gebruik.

| Uitgelicht

Dit artikel is eerder gepubliceerd in kwartaalblad 102 (juni 2019) van Het Drentse Landschap